

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Presa și regimul ei în România față cu modificarea Constituțiunii de d-l Ionescu-Dolj.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Sevasta general Eraclie Arion cu Const, St. Spandonide.*

Curtea de apel din București, secțiunea III: Emil von dem Bemden cu Fernand Hanard.

Presa și regimul ei în România față cu modificarea Constituțiunii

(URMARE ȘI FINE)

Prin votarea legii din 1876, libertatea presei era oarecum complet garantată ¹⁾, rămăneau încă în discuțiune — în afară de cestiunea rospnsabilităței — câteva chestiuni și anume: cine va judeca chestiunea civilă rezultată din delictele de presă, tribunalele civile conform art. 8 pr. penală, sau judecătorii Curței, conform art. 381 pr. penală, sau din contra se judecă de jurați? In caz că autorul nu e cunoscut sau *nu se poate dovedi* ²⁾, cine va fi urmărit, girantele sau

1) Din desbaterile parlamentare ce au avut loc cu ocaziunea votării acestei legi, rezultă că chiar în cursul anului 1876, fusese arestați la Dorohoi pentru delict de presă S. Miculescu și Calcantrauer (*Monit. Off.* No. 270 din 8/15 Decembrie 1876 pag. 6550 și urm.).

2) Prin modificarea făcută în 1873 art. 47 c. p. se permitea căutarea autorului, deși acest lucru era cu totul contrar spiritului art. 24 din Constituție. Deputatul Cantilli, fostul profesor de drept penal, s'a opus în Cameră la admiterea acestui drept pentru instanțele de urmărire, totuși Camera a admis. Iată termenii precizi, în cari se exprimă defunctul Cantilli:

«Veți vedea în art. 47 din proiect zicându-se că pentru delictele de presă sunt răspunzători: autorul când este cunoscut sau când

editorul, căci art. 24 din Constituțiunea din 1866, în-trebuința un „sau“ între cuvintele *girante și editor?* etc., etc.

In această situațiune a rămas presa până la 1884.

La 1884, cu ocaziunea modificării Constituțiunii, s'au modificat și art. 24 și 105 relative la presă. Se făcuse mai multe propuneri, dar nu s'au admis de cât următoarele puncte cari constituiau tot atâtea îmbunătățiri menite a garanta în modul cel mai larg libertatea acordată presei:

a) S'a căutat să se garanteze cât mai mult scoaterea din discuțiunile politice a persoanei Regelui, pe care Constituțiunea l' declară nerespunzător, în care scop s'a adăogat un aliniat la art. 24 din Constituție prin care se dă în judecata tribunalelor corecționale delictele de ofensă ce s'ar comite prin presă contra persoanei suveranului ³⁾;

se dovedește, iar în lipsa autorului.... Prin cuvintele: *când se dovedește*, se dă drept aceluia cari urmăresc delictele de presă de a căuta prin toate mijloacele ca autorul însuși să fie găsit, spre a fi pedepsit; se permite prin această dispozițiune perchizițiunile domiciliare pentru acest scop și un șir de mijloace vexatorii cari nu sunt în armonie cu ideea de libertate a presei. Mai ales că prin această inovațiune se modifică Constituțiunea care în art. 24, nu permite asemenea măsuri.

«Vă întreb, d-lor deputați, când Constituțiunea a zis, că se va revizui în privința presei codicele penal, asemenea modificări a înțeles ea a se face? A înțeles ea, a putut ea înțelege să se introducă în privința presei un regim mult mai aspru decât acela care există în spiritul și chiar în litera ei? Nu neapărat, etc., etc., (*Monit. Off.* No. 273 din 22 Dec. 1873) ședința 15 Dec. pag. 2392.

3) E de remarcat că M. S. Regele nici odată n'a voit să consimță a se face uz de această excepțiune, poate tocmai fiind că e o excepțiune.

b) S'a înscris în Constituțiune că arestul preventiv în materie de presă e interzis, s'au introdus cu alți termeni în Constituțiune dispozițiunile legii din 1876;

c) S'a lămurit principiul relativ la responsabilitate, căci în Constituțiunea din 1866, se spunea că „*autorul este răspunzător pentru scrierile sale, iar în lipsa autorului sunt răspunzători sau garantele sau editorul*”, iar în cea din 1884 s'a zis: „*autorul e răspunzător de scrierile sale, în lipsa autorului e răspunzător girantele, iar în lipsa acestuia autorul*”. Adică s'a tăiat controversa care se născuse, dacă între aceste două persoane — sub raportul răspunderii — e o gradație sau nu e nici una, alegerea fiind facultativă pentru reclamant și legiuitorul a lămurit situațiunea, consacrând complet sistemul răspunderii prin cascade ⁴⁾.

d) S'a hotărât că acțiunea civilă pentru despăgubiri rezultată din infracțiuni de presă să fie judecată numai de jurați, curmând astfel controversa de mai înainte. Mai mult, s'a admis și legiferat ca chiar acțiunea pentru *quasi-delictele* comise prin presă să fie judecată tot de jurați (fapte de presă).

S'a introdus cu alte cuvinte în Constituția noastră art. 84 din Constituțiunea Franței din 1848, în co-prinsul următor: „*Le jury statue seul sur les dom-mage intérêts réclamés pour faits ou délits de presse*”.

Admiterea acestui principiu nu s'a făcut la noi de cât cu mari greutate politice, cari luase proporțiunile unui adevărat conflict între Cameră și Senat ⁵⁾. Se susține

4) Controversa cred că erea numai aparentă, știut fiind că *girantele* este pentru imprimarele periodice, iar *editorul* pentru imprimarele literare ca: cărți, reviste științifice, etc., etc., așa că răspunderea pentru cele d'ântăiu trece dela autor la girante, pe când pentru cele de al doilea dela autor la editor. Și atunci mă întreb, care aliniat avea mai mult sens, cel din 1866 sau cel actual? De sigur că primul text, căci după cel de azi s'ar părea că pentru tot felul de imprimate trebuie un girante, ceeace nu e admisibil!

Cu ocaziunea discuțiilor din constituantă s'a lămurit încă și chestiunea dacă cuvintele din art. 47 codul penal, introduse la 1873, când se dovedește, contra opunerii profesorului Cantilli, după cum s'a arătat mai sus, dacă aceste cuvinte nu sunt abrogate și s'a hotărât că da — așa că de la 1884, e cert că autorul când nu e semnat nu se poate căuta și dovedi. (Vezi asupra acestei chestiuni studiul nostru din *Curierul Judiciar* No. 4 din 1913, pag. 44).

5) Iată după *Monitorul Oficial*, ce s'a petrecut. În ședința dela 31 Martie 1884, Camera a admis principiul, după stăruința lui C. A. Rosetti, ca jurații să judece acțiunea civilă; iar Senatul în ședința dela 1 Aprilie a respins principiul și a hotărât ca acțiunea civilă să fie judecată conform dreptului comun de tribunalele ordinare.

În ședința dela 25 Mai, Senatul a revenit și a admis principiul

că admiterea acestui principiu e în contradicție cu întreg sistemul nostru de organizare judiciară, căci introduce juriul în materie civilă și totuși s'a terminat prin a se admite.

Pe lângă aceste puncte admise, au fost și propuneri cari nu s'au admis, între cari și cea relativă la competența juraților, în sensul că numai delictele de presă cu caracter politic să fie lăsate juraților, iar celelalte delicte relative la actele vieței private, să rămână de competența tribunalelor ordinare.

Distincțiunea aceasta nu a trecut, căci s'a zis că în fapt e foarte greu de făcut și că va da naștere la arbitrar, — deși în Franța se practică fără inconvenient — și că apoi partea reclamantă având dreptul a se adresa direct juraților, chiar în delictele cu caracter privat, justițiabilii vor găsi îndată satisfacțiune ⁶⁾.

Eugeniu Stătescu, sub influența ideilor lui Emil de Girardin, propusese ca, pentru delictele cu caracter politic, să nu se prevadă nici jurisdicțiune nici penalitate, ci să li se asigure o completă impunitate; iar în privința celor relative la actele vieței private, acestea să se defere tribunalelor ordinare, după dreptul co-

pus de Curtea de casație ca acțiunea civilă să fie judecată de asesorii Curței cu jurați, aceasta în urma cererii lui Eugeniu Stătescu.

La 1 Iunie a venit la Cameră amendamentul votat astfel de Senat și se cerea Camerei să revină, dar a doua zi la 2 Iunie, C. Rosetti, împreună cu alți deputați și-au prezentat demisiunea susținând că nu mai pot sta într'o Cameră în care se sugrumă libertatea presei și nimeni nu protestează.

Față cu această insistență, Camera a menținut principiul deja votat și a respins amendamentul votat de Senat.

În ședința dela 5 Iunie a revenit în fața Senatului amendamentul și Senatul a revenit asupra principiului și a admis principiul votat de Cameră.

6) Dăm aci aliniatele ce se propusese de comitetele delegaților atât la Cameră cât și la Senat în această privință.

La Cameră: Art. 105 al. 2. «*În toate cazurile de atacuri, ofense sau imputări, cari ar fi îndreptate în contra agenților autorității publice, pentru fapte relative la funcțiile sau viața lor privată, acțiunea de daune civile nu se va putea intenta de cât înaintea Curței cu jurați de odată cu acțiunea publică. În caz când ministerul public nu va intenta acțiunea publică, partea vătămată va putea sesiza direct Curtea cu jurați. Când însă atacurile, ofensele sau imputările ar fi îndreptate contra unei persoane private, pentru fapte relative la viața privată, acțiunea publică ca și cea civilă se vor intenta înaintea trib. ordinare, după regulile dreptului comun*».

La Senat:

«*Delictele de presă, cari nu ar constitui un delict politic și un delict ordinar, relative la actele vieței private, vor fi justițiabile de tribunale ordinare, după dreptul comun; iar cele ce ar constitui delicte politice se vor judeca de jurați*».

mun 7). Această părere a rămas cu totul izolată, cum de altfel s'a întâmplat în toate statele.

Acestea sunt în scurt modificările introduse până azi în legile cari stabilesc regimul presei la noi.

* * *

Am făcut într'adins istoricul complect al libertății presei ca și al modificărilor introduse. Din acest istoric, acei cari obișnuit abuzează de libertatea presei vor vedea că abuzul în toate timpurile a condus fatalmente la o restrângere a libertății. Tot din acest istoric cred că se pot vedea motive că o restrângere a libertății presei, — la care nu cred să gândească cineva — nu ar corespunde desvoltării democratice a statului nostru.

Apoi tot din expunerea tuturor modificărilor introduse dela 1866 până azi rezultă că legiuitorul nostru n'a făcut sau n'a reușit a face decât să introducă dispozițiuni cari să garanteze cât mai complect libertatea presei și cred că bine a făcut, dar a lăsat pe al doilea plan garanțiile ce trebuia să dea și societății contra abuzurilor pe cari presa le va comite. Cu alți termeni, legiuitorul n'a reușit până azi a face ca responsabilitatea în caz de abuz să fie reală, deși Constituțiunea o cerea încă dela 1866; n'a reușit a face ca fiecare să fie cu adevărat răspunzător de abuzul ce ar comite, așa cum glăsuște Constituțiunea.

De aceea vedem cu toții cu regret cum presa abuzează atât de des de libertatea ei, întrebuițând-o într'un sens contrariu decât acel pentru care i-a fost acordată, adică în contra societății în loc de a fi numai în folosul ei.

De aceea vedem cum în presă găsesc loc cu atâta bunăvoință sau ușurință tot felul de fapte necontrolate, din dorința, poate, numai *de a fi bine informat!* și cari tot de atâtea ori se rezumă într'o calomnie.

De aceea vedem în presă așa zisele campanii duse contra diferitelor persoane sau instituțiuni, pe chestiuni câte odată inventate, altă dată exagerate sau cari nu prezintă nici un interes public.

De aceea vedem în presă răscolită și dată în vileag viața privată a unor oameni cari nu au nimic comun cu viața publică.

De aceea vedem servindu-se insulte continue — drept critice a actelor persoanelor și drept control al ac-

lor guvernelor, fapt remarcat și de streinii care ne vizitează: „*Les Roumains ont un talent remarquable de s'injurier ou calomnier par voie de la presse, en dépit de toutes dispositions légales* 8).

E un spectacol, care cred că e în interesul nostru al tuturor, al țării noastre, să înceteze.

Sunt persoane cari sunt înjurate și calomniate cel puțin de două ori pe zi.

Rolul pe care ni l-am luat cu atâta mândrie națională, ne impune încetarea acestui spectacol 9).

Un distins gazetar, d-l Cocea, recunoaște toate aceste păcate ale presei, totuși e de părere că trebuie menținută în starea de azi: „și totuși presa aceasta coruptă, putredă..., presa aceasta care în violențele ei nu are mai nici odată scuza sincerității și în campaniile ei pătimașe, îndreptățirea unui larg ideal omenesc pentru care să luple... presa aceasta, cu toată cangrena, cu toate păcatele; pe cari suntem cei dintâi să le recunoaștem, trebuie apărută, trebuie sprijinită..

„E rău cu dânsa, știm. Dar ar fi de o mie de ori mai rău fără dânsa. Respirăm un aer viciat în preajma ei. O smîm cu toții, etc., etc.“ 10).

Ca spectator imparțial și ca român împărtășesc o altă idee, și cred că o modificare se impune. Nu gândește însă că trebuie o modificare în sensul restrângerii libertății presei și reîntoarcerii la timpurile trecute, departe de mine o astfel de idee. Sunt un partizan convins al libertății presei și al foloaselor necontestate pe cari o societate le poate culege pe urma unei prese libere. „*La liberté de la presse est le fondement de toutes les libertés politiques*“ 11). Cred însă că e necesar și în interesul societății noastre ca și libertatea presei să îmbrace forma libertăților noi sociale, civilizate, și să părăsească acea concepțiune metafizică pe care o aveau cei vechi de o libertate largă și nețărnută. Nici o libertate azi nu se mai poate concepe fără respectul drepturilor celorlalți. Apoi într'o societate democratică și bine organizată, e un non sens, o libertate al cărei exercițiu merge până la tiranie. *Trop de liberté tue la liberté*, zicea

8) Bellessort — «Revue des Deux-Mondes» 1906, în studiul: *A travers la Roumaine*.

9) E știut că din acest fapt, Bulgarii ne considerau inferiori, și că în România toți oamenii politici sunt hoți?!

10) Vezi *Facla* de Miercuri 8 Ianuarie 1914.

11) Schuermans, *Code dela presse*, vol. I, pag. 11.

7) Vezi raportul lui Polizu-Micșunești la Senat.

Le roi Guillaume¹²⁾, iar Tiers spunea : „*La liberté illimitée, c'est la société barbare*“¹³⁾.

Prin urmare credem că dacă la principiul larg a libertății, care, după părerea noastră, trebuie menținut neștirbit, așa cum e azi în Constituțiune, se vor adăoga câteva dispozițiuni, de natură a preciza și responsabilitatea, în caz de abuz constatat, atât în ceea ce privește acțiunea penală cât și cea civilă, vom avea desigur un admirabil regim al presei.

Cari ar putea fi aceste dispozițiuni ?

Le vom împărți în două, după felul celor două acțiuni :

I. In privința răspunderii penale.

a) Să se precizeze cari sunt delicturile de presă, căci numai o enumerare, așa cum s'a făcut în Franța, poate pune capăt discuțiilor, sistemul definițiilor fiind periculos. Bine înțeles, că luând ca criteriu caracterul politic al faptului, vom preciza care anume infracțiuni sunt de presă și cari rămâne în competența juraților, iar restul să se dea în competența tribunalelor ordinare.

b) Să se precizeze că în lipsă de girant sau editor, să se poată urmări vânzătorii sau distribuitorii, până ce vor arăta pe autor, etc., așa după cum prevede art. 50 al. 3 c. p., ceea ce e foarte necesar în urmărirea provocațiilor la crime și delicturi prin foi volante, pamflete, etc., etc.

Azi această dispozițiune din codul penal e în contradicție cu art. 24 din Constituțiune, și în tot cazul această dispozițiune a codului penal adaogată la sistemul de responsabilitate al Constituției, care nu merge cu scara răspunderii decât până la girant și editor.

c) Să se specifice că în caz când girantele sau editorul, fiind urmăriți și spre a scăpa de răspundere indică pe autor, sau distribuitorul indică pe girante sau editor și acesta pe autor, să fie toți menținuți în cauză, pentru ca jurații să se pronunțe dacă persoana indicată sau cea care și-a asumat răspunderea e sau nu autorul, acestea pentru a evita derutățile precum și obșnuitele asumări de responsabilitate.

Cu alți termeni, să se introducă și la noi dispozițiunea din art. 11 din decretul belgian din 1831 asupra presei, în cuprinsul următor : „*Dans tous les pro-*

cès pour délits de la presse le jury avant de s'occuper de la question de savoir si l'écrit incriminé renferme un délit, décidera si la personne présentée comme auteur du délit l'est réellement. L'imprimeur poursuivi sera toujours maintenu en cause, jusqu'à ce que l'auteur ait été judiciairement reconnu comme tel“.

Conform acestui text, în Belgia, se pune juraților mai întâiu întrebarea asupra autorului, și numai după ce s'a răspuns, li se pun întrebările asupra culpabilității.

d) In materie de provocațiune directă la crime prin presă, judecătorul de instrucțiune să aibă dreptul de arestare preventiv a infractorului și de confiscare a pamfletului sau scrierei incriminate.

e) Pentru delicturile militare, spionaj, etc., să fie stabilită competența instanțelor militare¹⁴⁾.

II. In ce privește acțiunea civilă.

a) Acțiunea în despăgubiri pentru *faits de presse* (quasi-delicturile) să fie luată din competența juraților și dată în competența tribunalelor ordinare, fiind cestiuni pur civile.

b) Acțiunea civilă pentru despăgubiri rezultând din infracțiunile de presă cred că e bine să fie lăsată tot în competența juraților, e o garanție deja acordată presei care cred că trebuie menținută, dar să se stabilească că această acțiune poate să fie intentată nu numai contra autorului sau girantului, dar și în contra proprietarului ziarului sau directorului sau în contra tipografului, ca condamnățiunea să fie solidară.

D-l C. Sipsom¹⁵⁾, crede că ar fi bine ca acțiunea civilă să fie luată din competența juraților și dată judecătorilor Curței, așa cum se cerea la 1884. E drept că legea noastră, e o excepțiune unică și că în nici o altă țară, după cunoștința mea, acțiunea civilă nu e dată în competența juraților. In Franța, Belgia și Italia, se judecă de judecătorii Curței cu jurați, totuși părerea mea e, că e bine ca aceeași judecători cari judecă delictul să judece și daunele.

14) Fără să discut dacă ultimele jurisprudențe ale Inaltei Curți de casație sunt sau nu în conformitate cu legislația noastră actuală, constat însă că Inalta Curte, a făcut act de înaltă înțelepciune judecând astfel, căci, după părerea noastră, chestiunile relative la armată n'au ce căuta la jurați. Militarii să fie singuri competenți a le judeca.

15) *Democrația*. — Revista cercului de studii a partidului liberal, No. 21 din 1 Februarie 1914.

12) Idem, op. cit. pag. 15.

13) P. Fabreguettes, vol. I, pag. LVII (introducere).

c) In fine pentru a înlesni și ajuta stabilirea responsabilității, să se pună obligațiune pentru oricine voește a scoate un ziar, să facă o declarațiune prealabilă la parchetul general, sau la tribunalul de comerț, arătând cine e proprietarul ziarului, cine e girantele, domiciliul acestora și unde se timpărește, iar schimburile ulterioare să fie îndată aduse la cunoștință ¹⁶⁾.

* * *

Toate aceste dispozițiuni ce propun, nu au altă menire decât de a face ca răspunderea să fie răspundere, bine înțeleasă, când jurații vor găsi că este cazul; ele nu ating libertatea presei și prerogativele acordate deja de Constituțiune, cari rămân întregi ca și până acum, afară de crime, în care cred că faptul fiind prea grav, dreptul comun trebue să-și găsească aplicațiune. De altfel ar fi un non sens ca agentul material al faptului să se găsească sub regimul dreptului comun, iar agentul intelectual să fie la adăpostul prerogativelor.

Pentru a demonstra că măsurile ce propun sunt inofensive pentru libertatea presei, e faptul că și în alte state, în care presa se bucură de aceeași libertate ca și la noi, și unde e știut că presa are o dezvoltare mult mai mare ca la noi, există dispozițiuni în felul celor ce propun și totuși ele nu au împiedicat nici dezvoltarea presei, nici libertatea cugetării.

Nu ași avea altă urare mai bună de făcut presei noastre decât s'o vedem la înălțimea și dezvoltarea presei franceze, austriace, italiene, etc.

Reproduc aci dispozițiuni din legile asupra presei ale acestor state :

Relativ la declarația prealabilă.

Art. 7 din legea franceză (din 1881): „Avant la publication de tout journal ou écrit périodique, il sera fait au parquet du procureur de la République, une declaration contenant :

1. „La titre du journal ou écrit périodique et son mode de publication ;
2. „Le non et la demeure du gérant ;

¹⁶⁾ Măsura aceasta a declarațiunii prealabile, face parte din măsurile regimului administrativ al presei, regim care nu poate avea alt scop decât de a face regimul penal eficace (Garraud, vol. IV, pag. 421). In adevăr, că un regim penal ne ajutat de un regim administrativ e cu totul ineficace și acesta e cazul nostru unde cred că tocmai din cauza lipsei unui regim administrativ, regimul penal nu și-a ajuns scopul.

3. L'indication de l'imprimerie au il doit être imprimé, etc., etc.“

Art. 10 din legea austriacă din 1862, are un conținut aproape identic, cu deosebire că dacă comunicarea nu e complectă, se va completa după invitația autorității siguranței domnești.

In *Italia* de asemenea art. 36, 37 și 38 din legea din 1848, pune aceeași îndatorire celui ce voește a înființa un ziar.

Relativ la responsabilitatea proprietarilor de ziare.

Art. 44 din legea franceză zice : „*Les propriétaires des journaux ou écrits périodiques sont responsables des condamnations pécuniaires prononcées au profit des tiers contre les personnes désignées dans les deux articles précédents, conformément aux dispositions des art. 1382, 1383, 1384 c. civ.*“

Art. 6 din legea italiană din 22 Iunie 1899 spune : « Il proprietario del giornale o del periodico e il proprietario della tipografia in cui viene stampato saranno sempre civilmente e solidamente responsabili delle pubblicazioni avvenute nel giornale o periodico medesimo. La responsabilità civile comprenderà, oltre il risarcimento dei danni e il rifacimento delle spese di procedimento, il pagamento delle pene pecuniarie a cui si è stato condannato il gerente del giornale o periodico oppure l'autore della pubblicazione“.

Georges Duplat, în interesanta sa lucrare « *Le journal sa vie juridique ; ses responsabilités civiles* », spune că chiar în *Belgia*, proprietarul jurnalului răspunde conform art 1382 c. civ. fr. de daune, dacă autorul articolului este în situațiune de prepus al proprietarului (pag. 263).

S'ar putea susține — așa cum s'a afirmat și la 1884 — că prin solidaritatea răspunderii civile, între autor, editor și proprietar sau tipograf, s'ar pune scriitorul sub censura proprietarului sau a tipografului ; or, cred ca tocmai aceasta constituie eficacitatea măsurii, căci censura aceasta, de familie, ca s'o numesc astfel, nu are nimic de despotie, ea va restrânge numai libertatea insultei și calomniei ; va înlătura numai acea parte urâtă care e recunoscut că înjosește presa, va înlătura cu alți termeni anarhia, dar nu va împiedica libertatea gândirii și nici a criticei sau a controlului, așa că vom avea o presă liberă, care va întrebuița libertatea sa în a spune totul, mai puțin insulte și calomnii, și aceasta e libertatea pe care o dorim cu toții !

În ceea ce privește declarațiunea prealabilă, ea e cu totul inofensivă pentru libertatea presei, va da însă avantajul că se va ști pe cine poți chema la răspundere, pe când azi e de multe ori un mister.

* *
*

Acestea sunt dispozițiunile pe cari am credința că dacă le vom înscrie în lege vor contribui la asanarea moravurilor presei noastre, și vor întări și ridica munca gazetărească.

Presa noastră merge cu pași repezi spre o mare dezvoltare, fapt de care trebuie să ne mândrim și tocmai de aceea societatea nu trebuie să uite influența enormă pe care ea o poate exercita asupra mulțimei.

E de datoria legiuitorului a face ca această influență să nu fie decât binefăcătoare.

În gazetăria modernă, interesul comercial, a luat locul interesului social și legiuitorul trebuie să știe aceasta! „Senzationalul” și „Jurnalul revolver” sunt aproape singurile criterii de apreciere a marelui de publicat.

Dacă vom lăsa presa să se conducă numai de interesul ei comercial, în loc de fructe — binefaceri ale presei, — vom culege ura, anarhia și lupta de clase.

Anarhia morală care înveninează azi organizmul nostru social e datorită în bună parte acestei comercializării a presei și modului de a scrie în vederea defacerii numerilor.

Sunt 4—5 milioane de suflete în această țară, pentru care constat cu bucurie, că există o dorință generală de a le ridica și chema la o viață mai bună. Pentru toți aceștia, ziarul e poate singura hrană intelectuală.

Să facem ca această hrană să fie igienică, căci numai așa vom lucra în adevărați patrioți.

Ionescu-Dolj

Președinte trib. Ilfov secția notariat.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 10 Decembrie 1913

Președința d-lui V, Râmniceanu, consilier

Sevasta general Eraclie Arion cu Const. St. Spandonide

CONSTRUCTOR. — CONSTRUCȚIE FĂCUTĂ PE TEREN STREIN. — BUNĂ CREDINȚĂ. — DESPĂGUBIRE. — ART. 486 ȘI 494 COD. CIVIL.

Pentru că constructorul pe teren străin să fie de bună credință în sensul art. 494 cod. civil, nu este necesar să justifice că deține terenul pe baza unui titlu translativ de proprietate, cum cere

art. 486 posesorului pentru dobândirea fructelor percepute în timpul posesiunii sale; fiindcă în cazul când s'a construit pe un loc strein, este vorba numai de acordarea unei indemnizații constructorului care a mărit valoarea terenului — indemnizație fără de care proprietarul terenului s'ar înavuți pe nedrept în detrimentul constructorului — iar nu de atribuirea proprietății unor lucruri, ca în cazul dobândirii de către posesor a fructelor care, în principiu, aparțin proprietarului fondului care le-a produs și, așa fiind, este logic ca legiuitorul să fi tratat mai riguros pe dobânditorul fructelor decât pe constructor, și să nu impue decât celui dintâi obligațiunea de a justifica calitatea sa de proprietar aparent printr'un titlu translativ de proprietate.

No. 732. — Respins recursul făcut de Sevasta General Eraclie Arion, contra deciziunii No. 90 din 1913, a Curței de apel din București, secția II, în proces cu Const. St. Spandonide.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier V. Râmniceanu.

S'au ascultat: d-l avocat Lapatti, din partea recurenței, în desvoitarea motivelor de casare; d-l avocat M. Antoniadă, pentru intimat, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Exces de putere și violarea art. 69 al. d, din codul de procedură civilă, violarea și denaturarea contractului judiciar format între părțile litigante.

II. «Exces de putere, greșită interpretare și aplicare precum și violarea art. 499, al. 3, partea II, combinat cu art. 486 din codul civil, violarea principiului autorității lucrului judecat și art. 1200, 1201, 1202 cod. civ.

III. «Exces de putere, omisiune esențială, violarea art. 969 combinat cu art. 1415 și 1912 din codul civil, de oarece Curtea în sprijinirea bunei credințe a reclamanțului invoacă o pretinsă convențiune tacită de embatic. Pentru a fi consecventă și a da o soluțiune juridică, logică și legală, era obligată să tragă toate consecințele inerente tezei aleasă și adoptată, indiferent pentru moment dacă teza era fondată sau eronată, limitând pretinsa convențiune la obiectul și efectele pe care contractanții le-au avut în vedere când au încheiat-o și executat-o».

Având în aederea decizia supusă recursului din care rezultă că în 1906, Sevasta General Arion, proprietara moșiei Ferbinți, chemând în judecată pe Constantin St. Spandonide, care stăpânea în calitate

de embaticar un loc în târgul Ferbinți, pentru a-i lăsa în plină proprietate locul cu construcțiunile după el, tribunalul Ilfov, secția II, prin sentința No. 185 din 1909, constatând că C. Spandonide, nu are un titlu constitutiv de embatic cu dată anterioară punerii în aplicare a codicelui civil, că deci deține fără titlu acel loc, a admis acțiunea și a obligat pe C. Spandonide să-i lase în plină proprietate locul împreună cu construcțiunile după el :

Că, în urma pronunțării acestei hotărâri definitive, C. Spandonide a chemat în judecată pe Savasta General Arion, devenită prin aceasta proprietară a construcțiunilor, cerând în calitate de constructor de bună credință costul lor în valoare de 19.250 lei, cum și dreptul de retenție asupra lor până la plata efectivă a acestei sume ;

Că, Curtea de apel stabilește că Spandonide și autorul său stăpâneau de îndelungată vreme locul recurentei, căreia îi plătea anual o sumă de bani pentru care libera chitanțe ;

Că, deși este lucru judecat că nu este embaticar, însă prin faptul că proprietara n'a opus nici o împotrivire la facerea construcțiunilor și a primit redevență, buna lui credință este mai mult decât evidentă și în consecință decide că are drept la plus valuta cu care a crescut valoarea locului, pe care o fixează la 8.000 lei ;

Având în vedere că recurenta a opus acestei acțiuni, în prim rând, că C. Spandonide, în calitate de embaticar, nu poate întemeia acțiunea sa pe dispozițiile art. 494 al. ultim, c. civil, acest text fiind aplicabil numai terților constructori cari n'au un raport contractual cu proprietarul terenului ;

Că, însă, din sentința No. 185 din 1909, pronunțată asupra fondului procesului, fiind stabilit definitiv că C. Spandonide nu are titlu de embaticar, dânsul nu poate fi considerat decât ca un terțiu și, în această calitate, având necontestat dreptul să invoace dispozițiunile art. 494 cod. civil, Curtea de apel cu drept cuvânt a înlăturat această primă obiecțiune a recurentei ;

Având în vedere că recurenta a opus, în al doilea rând, că chiar în ipoteza unui terțiu constructor, C. Spandonide nu poate fi considerat de bună credință de oarece nu-și întemeiază detențiunea terenului pe un titlu translativ de proprietate, conform interpretării ce trebuie să se dea art. 494 al. ultim, combinat cu art. 486 cod. civil ;

Considerând că pentru ca constructorul pe teren strein să fie de bună credință în sensul art. 494 cod. civil, nu este necesar să justifice că deține terenul pe baza unui titlu translativ de proprietate, cum cere art. 486 cod. civil, posesorului pentru dobândirea fructelor percepute în timpul posesiunii sale ;

Considerând într'adevăr că, în cazul când s'a construit pe un loc strein, este vorba numai de acordarea unei indemnizații constructorului, care a mărit valoarea terenului, — indemnizație fără de care proprietarul terenului s'ar inavuți pe nedrept în detrimentul constructorului — iar nu de atribuirea proprietății unei lucruri ca în cazul dobândirii de către posesor a fructelor care, în principiu, aparțin proprietarului fondului care le-a produs, și, așa fiind, este logic ca legiuitorul să fi tratat mai riguros pe dobânditorul fructelor ca pe constructor și să nu impue decât celui dintâi obligațiunea de a justifica calitatea sa de proprietar aparent printr'un titlu translativ de proprietate ;

Că motivele care au determinat dispozițiunea echitabilă din art. 494 al. ultim, fiind diferite de cele care au determinat dispozițiunea art. 486 cod. civil, aceasta și explică pentru ce legiuitorul român s'a depărtat în art. 494 al. ultim, dela redacțiunea textului corespondent francez, care cerând constructorului aceeași bună credință ca pentru dobândirea fructelor, înțelege să trimită la dispozițiunile art. 486, trimitere pe care textul român nu o cuprinde ;

Că, prin urmare, Curtea de apel a dat o bună interpretare art. 494 al. ultim și art. 486 cod. civil, când a decis că C. Spandonide poate cere valoarea construcțiunilor făcute pe locul recurentei fără să justifice deținerea terenului pe nici un titlu translativ de proprietate ;

Considerând că fiind stabilit că constructorul este de bună credință și în lipsa unui titlu, constatarea unei asemenea chestiuni devine o chestiune de fapt, de atributul suveran al instanțelor de fond și prin urmare este fără interes cercetarea celorlalte mijloace de casare prin care recurenta critică judecata Curței, cu priyire la această constatare ;

Că de aceea recursul se găsește neîntemeiat și urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA III

Audiența dela 9 Decembrie 1913

Președința d-lui D. G. Maxim, consilier

Emil von dem Benden cu Fernand Hanard

EXEQUATOR. — COMISIE ROGATORIE. — CALE DIPLOMATICĂ. — INTERVENȚIE PARTICULARĂ. — INADMISIBILITATE. — ART. 5 ȘI 6 DIN CONVENȚIUNEA INTERNAȚIONALĂ DELA HAGA DELA 14 MAI 1899. — ART. 374 PR. CIVILĂ.

Cererea de exequator prevăzută de art. 374 din procedura civilă, nu poate fi adresată direct tribunalului de către partea interesată care are de valorificat drepturi în baza unei hotărâri străine, de oarece prin dispozițiunile art. 5 și 6 din convenția internațională dela Haga, la care a aderat și România, se specifică lămurit că transmiterea comisiunilor rogatorii în materie civilă sau comercială, se adresează numai pe cale diplomatică la autoritatea competentă a Statului cărui i se cere să procedă în rezortul său la confecționarea actelor judiciare.

No. 221. — Respins apelul făcut de Emil von dem Benden, contra sentinței civile cu No. 220 din 1913 a tribunalului Ilfov Secțiunea I, în proces cu Fernand Hanard.

S'au ascultat d-l avocat I. Marinescu, din partea apelantului; d-l avocat Armand Ilescu, din partea intimatului.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Emil von dem Benden, contra sentinței tribunalului Ilfov, secția I, No. 220 din 1913, prin care se respinge ca nesuficient timbrată cererea făcută de numitul spre a se ordona executarea sentinței tribunalului Anvers, secțiunea II, din 12 Ianuarie 1911, pronunțată contra numitului;

Având în vedere că din dosarul cauzei rezultă, că la 28 Februarie 1912, apelantul Emil von dem Benden a cerut tribunalului civil secția I, exequatorul pentru sentința tribunalului din Anvers, secțiunea II, din 12 Ianuarie 1911, prin care Fernand Hanard, a fost condamnat să plătească apelantului 20.000 lei, daune și cheltueli, și tribunalul Roman prin sentința apelată i-a respins cererea ca neregulată, sub cuvânt că neexistând nici o convenție de reciprocitate de

executare între România și Belgia, relativă la executarea hotărârilor, prezenta cerere trebuie făcută potrivit dreptului comun pe timbru de 30 lei;

Având în vedere că, în prealabil, Curtea a pus în discuțiune chestiunea dacă cererea de exequator prevăzută de art. 374 din procedura civilă, poate fi adresată direct tribunalului de către partea interesată care are de valorificat drepturi în baza unei hotărâri streine;

Având în vedere că, în această privință, între Belgia și România, chestiunea este rezolvită prin art. 5 și 6 a convenției internaționale dela Haga, din 14 Mai 1899, la care au aderat ambele state, și prin care dispozițiuni legislative se specifică lămurit că transmiterea comisiunilor rogatorii în materie civilă sau comercială se adresează pe cale diplomatică la autoritatea competentă a unui alt stat contractant pentru a i se cere să procedă în rezortul său la confecționarea actelor judiciare;

Având în vedere că, întrucât comunicarea directă între autoritățile statelor contractante nu este admisă decât în baza unei convențiuni formale, urmează că intervenția particulară a interesaților este în totul contrară uzului internațional și dispozițiilor stipulate de statele contractante cu ocaziunea zisei convențiuni internaționale;

Că, argumentul invocat de către intimat, care susține că intervențiunea directă a interesaților pentru obținerea exequatorului este admisibilă, de vreme ce nu este prohibită prin art. 374 pr. civilă, nu poate fi întemeiat, pentru că zisul text regulează numai condițiunile de admisibilitate a exequatorului, referindu-se în ce privește modul de transmitere la reciprocitatea dintre state și, deci, întrucât sub acest raport un text clar al convențiunei citate reglementează modul de transmitere când este vorba de confecționarea actelor judecătorești, nu este nici un motiv de a înlătura cererile de exequator din cadrul tuturor acestor acte și ale subordona pe acestea din urmă altui mod de transmitere neprevăzut de nici o convențiune, de nici un text legislativ.

Pentru aceste motive, respinge apelul.

Semnăți: D. G. Maxim, D. Florescu, I. Baștea, St. Urlățeanu, N. C. Schina.